

5.5.2011

Dnro 3077/4/10

**Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Jussi Pajuoja**

**Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Kristian Holman**

## **SYYTTÄJÄN MENETTELY TUTKINNANJOHTAJANA**

### **1 KANTELU**

A arvostelee eduskunnan oikeusasiamiehelle osoittamassaan 24.8.2010 päivätyssä kirjeessä poliisiviranomaisten menettelyä 15.2.2007 tapahtuneen liikenneonnettomuuden tutkinnassa. A pitää poliisin tapahtumapaikalla suorittamia toimenpiteitä virheellisinä.

A arvostelee myös Etelä-Suomen lääninhallitukselle asiassa tekemänsä kantelun johdosta hankittujen selvitysten totuudenmukaisuutta. A katsoo, että tapahtumat ja jälkikäteen hankitut selvitykset ovat keskenään ristiriitaisia.

---

### **3 RATKAISU**

#### **3.1 Tapahtumista**

Kantelusta ja sen liitteistä ilmenee, että A joutui liikenneonnettomuuteen 15.2.2007. Paikalle oli kutsuttu poliisipartio. A katsoo, ettei hän ollut järkytykseltään ajokunnossa tapahtuneen liikenneonnettomuuden jälkeen eikä poliisin olisi siten tullut sallia hänen ajaa autollaan terveyskeskukseen. A:n mielestä paikalle olisi tullut kutsua ambulanssi, mutta poliisipartio oli katsonut tarkoituksenmukaisemmaksi saattaa A terveyskeskukseen tämän ajaessa omalla autollaan, joka A:n mukaan oli onnettomuuden johdosta epäkuntoinen. A kertoo liikenneonnettomuuden toisen osapuolen paenneen paikalta. Poliisi oli tavoittanut hänet pian tapahtuman jälkeen. Liikenneonnettomuuden toinen osapuoli oli ollut alkoholin vaikutuksen alainen, mutta veren alkoholipitoisuus ei ylittänyt rangaistavuuden rajaa. Poliisi antoi varsinaista esitutkintaa toimittamatta liikenneonnettomuuteen syylliselle osapuolelle rangaistusvaatimuksen liikenneturvallisuuden vaarantamisesta.

A kanteli 7.5.2007 poliisin menettelystä Etelä-Suomen lääninhallituksen poliisiosastolle, joka antoi ratkaisunsa 21.12.2007.

Etelä-Suomen lääninhallitus arvosteli kanteluun antamassaan ratkaisussa poliisimiesten menettelyä liikenneonnettomuuspaikalla, kun poliisi oli antanut A:n itse ajaa onnettomuuspaikalta terveyskeskukseen. Lääninhallitus on myös katsonut, että poliisin olisi tullut kuulustella A asianomistajana sen seikan selvittämiseksi, millaisia vammoja hän oli saanut liikenneonnettomuudessa. Lisäksi poliisin olisi esitutkinnassa tullut selvittää liikenneonnettomuuden toisena osapuolena olleen henkilön mahdollinen

syyllystyminen rikoslain 23 luvun 11 §:ssä tarkoitettuun liikennepakoon tieliikenteessä, rikoslain 21 luvun 10 §:ssä tarkoitettuun vammantuottamukseen tai rikoslain 21 luvun 14 §:ssä tarkoitettuun heitteillepanoon. Poliisin olisi tullut myös pidättäytyä käsittelemästä asiaa rangaistusmääräysmenettelyteitse ennen kuin olisi selvitetty A:n vastapuolen mahdollinen syyllystyminen muihinkin rikoksiin kuin liikenneturvallisuuden vaarantamiseen. Asia ei lääninhallituksen mukaan ollut luonteeltaan sillä lailla yksinkertainen ja selvä, että rangaistusmääräysmenettelyn käyttöä voitiin pitää perusteltuna.

Lääninhallitus kiinnitti vastaisen varalle tapahtumapaikalla olleen poliisimiehen ja Heinolan kihlakunnan poliisilaitoksen vakavaa huomiota asianmukaisen liikenneonnettomuuspaikalla toimimisen, rikoslain edellä mainittujen säännösten noudattamisen ja esitutkintalain 44 §:n säännöksen (suppean esitutkinnan edellytykset) noudattamisen merkitykseen. Lääninhallitus lähetti vastauksensa syyttäjänvirastoon tiedoksi sekä mahdollisia toimenpiteitä varten esitutkinnan käynnistämiseksi puheena olevan liikenneonnettomuuden ja siihen liittyneiden tapahtumien selvittämiseksi.

Pyysin A:n kantelun johdosta selvitystä ja lausunnon Valtakunnansyyttäjänvirastosta. Selvitystä pyydettiin erityisesti syyttäjänviranomaisen toimenpiteistä lääninhallituksen ratkaisun johdosta.

Valtakunnansyyttäjänviraston hankkimassa syyttäjänviraston johtavan kihlakunnansyyttäjän B:n selvityksessä todettiin, että asia tuli vireille syyttäjänvirastossa Etelä-Suomen lääninhallituksen poliisi-osaston toimitettua päätöksensä tiedoksi ja mahdollisia toimenpiteitä varten. B:n mukaan asiassa oli kaksi tarkasteltavaa seikkaa: esitutkinnan käynnistäminen mahdollisen poliisirikoksen osalta ja esitutkinnan käynnistäminen itse kolaritapahtuman osalta.

Johtava kihlakunnansyyttäjä B viittaa epäillyn poliisirikoksen osalta tutkinnanjohtajana 22.4.2008 tekemäänsä esitutkinnan toimittamatta jättämistä koskevaan ratkaisuun. Liikenneonnettomuutta koskevan esitutkinnan osalta B toteaa, että asia oli lainvoimaisesti ratkaistu rangaistusmääräyksellä jo siinä vaiheessa kun lääninhallituksen kirje saapui. B ei havainnut mitään perustetta tai mahdollisuutta rangaistusmääräyksen purkamiseen. Lääninhallituksen päätöksessä mainituista rikoksista B ei katsonut mahdolliseksi pyytää esitutkintaa lainvoimaisen ratkaisun aikaansaaman oikeusvoimavaikutuksen vuoksi. B ei tältä osin tehnyt erillistä päätöstä vaan hän katsoi tutkinnanjohtajana tekemässään päätöksessä olevan maininnan asian lainvoimaisesta ratkaisusta riittävän.

Valtakunnansyyttäjänviraston selvityksessä kerrottiin, että poliisin 8.3.2007 antaman rangaistusvaatimuksen johdosta syyttäjänviraston kihlakunnansyyttäjä oli 18.6.2007 antanut rangaistusmääräyksen. Poliisin tekemäksi epäillyn rikoksen tutkinnanjohtajana toiminut kihlakunnansyyttäjä B on 22.4.2008 antamassaan päätöksessä esitutkinnan toimittamatta jättämisestä nro - - - todennut, ettei tapahtumapaikalla olleen vanhemman konstaapelin ole syytä epäillä syyllystyneen rikokseen eikä esitutkintaa aloiteta. B on ratkaisussaan lisäksi todennut liikenneturvallisuuden vaarantamista koskevan asian osalta, että rangaistusmääräys oli annettu 18.6.2007 ja asia oli siten lainvoimaisesti ratkaistu.

Lausuntonaan Valtakunnansyyttäjänvirasto toteaa, että syyttäjä oli jo puoli vuotta ennen lääninhallituksen kanteluratkaisua antanut rangaistusmääräyksen kysymyksessä olevan liikenneturvallisuuden vaarantamisen johdosta. Syyttäjänvirastolla ei siten ole ollut mahdollisuuksia ryhtyä lääninhallituksen 21.12.2007 päivätyssä päätöksessä tarkoitettuihin mahdollisiin toimenpiteisiin esitutkinnan käynnistämiseksi puheena olevan liikenneonnettomuuden johdosta.

Poliisirikosasian tutkinnanjohtajan toiminut kihlakunnansyyttäjä B ei ole lausunnon mukaan käyttänyt väärin syyttäjälle kuuluvaa harkintavaltaa tehdessään kysymyksessä olevan päätöksen esitutkinnan toimittamatta jättämisestä nro - - -.

Valtakunnansyyttäjänviraston lausunnossa todetaan lääninhallituksen ratkaisussaan kiinnittäneen paikalla olleen poliisimiehen vakavaa huomiota liikenneonnettomuuspaikalla toimimiseen ja esitutinnan toimittamiseen. Lausunnon mukaan voidaan pitää tulkinnanvaraisena, onko lääninhallituksen tarkoituksena ollut saattaa kyseisen poliisimiehen sama menettely vielä esitutkinnassa tutkittavaksi, kun se on lähettänyt ratkaisunsa syyttäjänvirastoon mahdollisia toimenpiteitä varten esitutinnan käynnistämiseksi liikenneonnettomuuteen liittyneiden tapahtumien osalta.

## 3.2

### Arviointi

A:n kanteluväitteet ovat tulleet tutkituiksi osin hallinnollisessa kantelumenettelyssä (lääninhallitus) ja osin esitutinnan edellytyksiä harkittaessa (syyttäjä). A:n asiaa käsitelleet viranomaiset ovat nähden ratkaisseet asian harkintavaltansa rajoissa. Oikeusasiamies ei voi puuttua siihen, miten viranomainen on käyttänyt harkintavaltansa, jos sitä ei ole ylitetty tai käytetty väärin.

Katson kuitenkin johtava kihlakunnansyyttäjä B:n tutkinnanjohtajana tekemän esitutinnan toimittamista jättämistä koskevan päätöksen antavan aihetta joihinkin kommentteihin.

B toteaa kantelun johdosta antamassaan selvityksessä, että asiassa oli kaksi tarkasteltavaa seikkaa: esitutinnan käynnistäminen mahdollisen poliisirikoksen osalta ja esitutinnan käynnistäminen itse liikenneonnettomuuden osalta.

Näkemykseni mukaan B:n ratkaisu ja sen perustelut koskevat ennen kaikkea poliisin tekemäksi epäiltyä rikosta ts. poliisin toimintaa liikenneonnettomuustapahtuman tutkinnassa. Sen sijaan itse liikenneonnettomuuden ja lääninhallituksen sen johdosta esittämien kyseeseen tulevien rikosten tunnusmerkistöjen osalta B:n päätöksessä viitataan edelleen asiaa selvittäneen poliisimiehen menettelyyn. B ei päätöksessään ota kantaa siihen, onko tapahtumassa mahdollisesti ollut syytä epäillä liikenneonnettomuuden toista osapuolta niistä rikoksista, johon lääninhallitus on päätöksessään viitanut, eikä hän ainakaan selkeästi perustele sitä, miksi hän ei määrännyt esitutkintaa (oikeusvoimavaikeus).

Mielestäni voidaan menettelyllisesti pitää jossakin määrin ongelmallisena, että B on sisällyttänyt yhteen ratkaisuunsa niin kannanoton poliisin tekemäksi epäillyn rikoksen esitutinnan kuin alun perin tapahtumien taustalla olleen liikenneonnettomuuden esitutinnan edellytyksistä. Näin varsinkin, kun hän on tehnyt ratkaisunsa yhtäältä esitutkintalain 14 §:n 2 momentin tarkoitettuna tutkinnanjohtajana ja toisaalta (tavallisena) syyttäjänä. Näkemykseni mukaan nämä kannanotot olisi ollut perustellumpaa laatia erillisiin päätöksiin, jolloin B olisi voinut suorittaa rikosoikeudellisen arvioinnin myös liikenneonnettomuudessa kyseeseen tulleiden rikosnimikkeiden osalta – olkoonkin, että sen lopputulos olisi saattanut olla yhtenevä nyt tehdyn ratkaisun kanssa. Ymmärrän kuitenkin B:n selvityksessään esittämän jo lainvoimaisesti ratkaistuun asiaan liittyvän näkemyksen ratkaisulle sekä Valtakunnansyyttäjänviraston lausunnossa esitetyt huomiot lääninhallituksen päätöksen tulkinnanvaraisuudesta.

Koska johtava kihlakunnansyyttäjä B:n tekemässä päätöksessä on kuitenkin poliisin tekemäksi epäillyn rikoksen ohella otettu myös kantaa esitutinnan aloittamiseen liikenneonnettomuuden johdosta eikä asiassa ole ilmennyt aihetta epäillä harkintavallan ylitystä, pidän riittävänä kiinnittää johtava kihlakunnansyyttäjä B:n huomiota tapahtuneeseen.

Kun Etelä-Suomen lääninhallituksen poliisiosasto on jo saamansa selvityksen perusteella kiinnittänyt poliisin huomiota liikenneonnettomuuden tutkinnassa huomioon otettaviin seikkoihin, en enää katsonut aiheelliseksi tältä osin tutkia asiaa enemmältä omasta puolestani.

Totean myös, ettei oikeusasiamiehellä ole toimivaltaa määrätä suoritettavaksi esitutkintaa yksityisen tekemäksi epäillyn rikoksen johdosta. Liikenneonnettomuudessa on ollut kysymys yksityisen tekemästä liikenne rikoksesta.

4

#### TOIMENPITEET

Lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni tiedoksi syyttäjänviraston johtava kihlakunnansyyttäjä B:n tietoon edellä mainitussa tarkoituksessa.

Lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni tiedoksi myös poliisihallitukselle ja Valtakunnansyyttäjänvirastoon.

Muihin toimenpiteisiin kantelu ei anna aiheutta ja sen liitteet palautetaan ohessa.